

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—, — Poštno-čkovni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inseratom: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Državniki se posvetujejo.

Mesec januar je mesec velikih mednarodnih posvetovanj in zborovanj. V prvi polovici januarja je zborovala — konferenca zastopnikov velesil in drugih držav v Haagu. Sredi meseca zboruje Društvo narodov v švicarskem mestu Ženevi. V zadnji tretjini meseca pa se bo v Londonu zbrala konferenca držav za razorožitev ali zmanjšanje oboroženosti na morju.

Vsa ta zborovanja so dokaz za to, da je veliko važnih vprašanj mednarodne in meddržavne politike, ki še niso rešena, pa so potrebna rešitve. Že prejšnja leta se je o teh vprašanjih mnogo razpravljalo in razni državniki so se s hvalevredno resnobo in vnemo trudili, da bi se ta vprašanja rešila v zadovoljnost kolikor največ narodov v Evropi in v splošni blagor evropskih držav. Kljub vsem ozbiljnim in velikim naporom se ni posrečilo priti do zadovoljive rešitve in tako so ta vprašanja kot težka, z velikimi obveznostmi obremenjena dedščina preteklih let prešla v leto 1930.

V Haagu.

V Haagu se je razpravljalo, reševalo in rešilo vprašanje vojnih reparacij, to je, vojne odškodnine, ki jo morajo plačevati premaganke v svetovni vojni: Nemčija, Avstrija, Bolgarska in Madžarska. Kar se tiče Nemčije, je lansko leto konferenca strokovnjakov v Parizu svoje posvetovalno delo končala koncem maja s sestavo Youngovega (izgovori Jangovega) načrta, tako-imevanega po ameriškem zastopniku — Youngu. V jeseni lanskega leta je bila v Haagu prva konferenca državnikov — zastopnikov držav, ki so v tem vprašanju zainteresirane, ter je potrdila Youngov načrt. Ta načrt, ki določa višino nemških reparacijskih plačil in način plačevanja, je za Nemce boljši kakor je bil Dawesov načrt iz leta 1924 in zato mu je nemško ljudstvo pri ljudskem glasovanju zadnjo nedeljo pred Božičem lanskega leta pritrnilo. Ostala vprašanja, ki so bila v zvezi s tem načrtom, je rešila druga konferenca v Haagu, ki je zborovala pretekli teden. Na tej konferenci je se tudi razpravljalo in reševalo o takozvanih vzhodnih reparacijah, ki naj bi jih plačevale

Bolgarija, Avstrija in Madžarska. Te tri države so se ustavljale in protestirale proti zahtevam, ki so po njih mnenju previsoke, osobito Madžarska se je trdovratno branila, da bi morala — globlje poseči v svoj žep.

Dočim se je v Haagu razpravljalo o likvidaciji vojne in njenih posledic, je in bo v Ženevi in Londonu govor o tem, kako bi se dal zajamčiti trajni mir med narodi in kako bi se v smislu ohranitve miru dalo najboljše rešiti vprašanje razoroženja, odnosno zmanjšanja oboroženosti predvsem na morju.

V Ženevi.

V Ženevi se je v ponedeljek sestal svet Društva narodov. Zopet se bodo njegovi člani posvetovali o važnem vprašanju, v katerem štadiju (stanju) se nahaja vprašanje stalnega miru v Evropi in na svetu, kaj ogroža utrditev miru in v čem bi bilo najkrepkejše jamstvo za ohranitev trajnega miru. Kellogova protivojna pogodba, ki je bila 27. avgusta 1928 slovesno podpisana v Parizu ter je z vso svečanostjo proglasila napadalno vojno kot zločin, ni mogla preprečiti koncem jeseni lanskega leta vojaškega spopada v Mandžuriji med Rusijo in Kitajsko, čeprav sta tudi ti dve državi podpisali Kellogovo mirovno pogodbo. Svet Društva narodov bo te resnobne in za bodočnost miru nevarne pojave moral sprejeti v okvir svojih posvetovanj ter bo moral svoja pravila spremeniti po znamenjih časa, da bo moglo Društvo narodov zadostiti svoji prvi in najvažnejši nalogi: ustvariti trdno podlago za pomirjenje in trajanje miru.

Društvo narodov tudi ne bo moglo brezbrizno mimo gospodarske borbe, ki se vrši med posameznimi državami Evrope in ki se v najobčutnejši obliki javlja v carinah, ki jih države določajo na uvoz in izvoz poljedelskih, obrtnih in industrijskih produktov (proizvodov). Predlaga in priporoča se carinsko premirje za določen čas na podlagi dosedanjih carinskih tarif. Nekatere države bi s tem bile zadovoljne, druge pa, ki niso dosedaj dovolj izvedle ideje zaščitnih carin, takemu premirju ugovarjajo. Najbolj vneti zagovorniki carinskega premirja pa že gledajo v svo-

jem duhu srečo obetajočo dobo, ko bodo evropske države ali vsaj njihova večina imele enotno carinsko tarifo.

V Londonu.

V Londonu pa bo razgovor veljal — vprašanju, ki se tiče ohranitve miru, pa tudi gospodarske ozdravitve držav. To je velevažno, pa tudi zapleteno — vprašanje razorožitve. V pravilih Društva narodov se nahaja določba, ki obvezuje države — članice Društva k temu, da izvedejo razorožitev. Društvo se je s tem vprašanjem mnogo pečalo ter je v to svrhu izvolilo odseke, izbralo komisije ter vršilo razne predpriprave za to, da bi se sklicala svetovna konferenca za razorožitev. Do te konference še ni prišlo, ker še niso podani vsi pogoji, da bi taka konferenca mogla z uspehom zborovati. Londonska konferenca naj bi tudi svetovni konferenci za splošno razorožitev pripravila pot. Angleška vlada pod vodstvom Macdonalda, ki je preteklo leto bil v Ameriki, da bi ustvaril sporazum med Zedinjenimi državami in Anglijo glede na obseg, število in težo bojnih ladij, se resno trudi, da bi k angleško-ameriškemu pomorskemu sporazumu tudi pritegnila Francijo, Italijo in Japonsko. Stremljenje angleške vlade, ki ga vneto podpira vlada Zedinjenih držav Severne Amerike in ki gre za tem, da se omeji od leta do leta rastoče in narodno gospodarstvo posameznih držav težko obremenjujoče tekmovalstvo v pomorskem oboroževanju, je povsod našlo prijazen odmev. Zeleti je v interesu miru in gospodarskega ozdravljenja držav, da bi londonska konferenca dosegla uspeh ter tako pripomogla do vsestransko zadovoljive rešitve vprašanja o zmanjšanju oboroženosti v državah Evrope in izven Evrope.

Naročniki pozor!

Vsem, ki nimajo naročnine vplačane do konca leta 1930. One, ki nimajo izplačane celotne naročnine za »Slov. Gospodarja«, prosimo, naj doplačajo, kar še manjka. Pri takem doplačilu napišite na srednji del položnice: **doplačilo do konca 1930.** — **Položnice dobite na vseh poštah uradih!**